

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2-50 мільрайси; в Аргентині — 3 50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!

Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95. I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігрантами в Тернополі міститься

в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер
Урядові години 8—3.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ.

Дня 30. червня ц. р. відбулися Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові в льокалі товариства при вул. Городецькій ч. 95. Між присутніми бачили ми сен. Децикевича, сен. Кисілевську, представників тернопільського кружка та багато видічних громадян. З рамени Еміграційного Уряду брав участь у зборах д-р В. Вишинський.

Збори відкрив і їм проводив о. крил. Томович, секретарював ред. З. Пеленський.

Обширний і вичерпуючий звіт з діяльності зложив секретар товариства д-р В. Константинович.

Промовець торкнувся спершу самої еміграційної проблеми серед нашого народу та відношення до неї українського громадянства. Відношення це далі не таке, як серед інших народів, де організація еміграції і опіка над емігрантами поставлені дуже високо. Серед нашої суспільности, що правда, останніми роками наступила під цим оглядом зміна, однак все ще в певних кругах покутує упередження до справ еміграції. Емігра-

ція серед української суспільности це конечність, спричинена зубожінням селянської маси. Ще в 1900 році було на наших землях яких 50 відсотків 8-моргових господарств, сьогодні вже маємо 50 відсотків 4-моргових господарств. Коли цей процес буде далі розвиватися з такою скорістю, то за яких 20—30 літ остануть самі двоморгові господарства. Є це доказ безперервної пролетаризації українського села а одночасно доказ безупинного приросту зайвого робочого матеріялу. Цей матеріял емігрує і буде емігрувати і ніщо не в силі його спинити. Треба тільки регулювати еміграційний гін, піддати його контролі суспільности і не дозволити йому зійти на манівці.

Цього завдання піднялося Товариство Опіки над Українськими Емігрантами у Львові, яке на основі нового еміграційного закону з дня 11. жовтня 1927 р. має дозвіл займатися еміграційними справами при помочі бюр інформацій та помочі емігрантам у Львові та на провінції.

Протягом 1927 року канцелярія товариства полагали 848 справ, в 1928 році від січня по квітень полагоджено у Львові 1450 справ письменно а 850 справ устно а кружок в Тернополі, основа-

ний в останніх днях марта, полагодив в місяці квітні 102 справи.

Членів було в 1927 році 56. В тому часі прибуло нових членів 7, в 1928 році прибуло 105 нових членів.

Товариство провадить два інформаційні бюро у Львові і Тернополі. Відкрило кружки в Тернополі, Самборі, Золочеві і Раві Руській. Затверджені є кружки в Станиславові, Рогатині, Сяноці і в Бережанах, яких уконститування наступить в найблизшому часі. Внесено до затвердження статут кружка в Городенці. Намічене є відкриття кружків в Новому Санчі, Горлицях, Коросні, в Ярославі, Перемишлі, Камінці Струмиловій, Сокалі, Радехові, Бродах, Перемишлянах, Бучачі, Коломиї, Стрию і Долині. На Волині є намічені кружки в Кремянці, Володимирі Вол., Дубні, а також Ковлі, Холмі і Берестю над Бугом. Цим способом ціла територія буде обнята сіткою організацій. Внесено крім того подання до Еміграційного Уряду на відкриття інформаційних бюро в Самборі, Сяноці, Раві Руській, Рогатині, Станиславові, Чорткові і Бережанах, яких отворення приречене.

Органом товариства є двотижневий часопис „Український Емігрант“, якого в 1927 році появилася 8 чисел. Наклад часопису виносить 3.200 примірників. Крім цього видало товариство при допомозі Еміграційного Уряду „Українсько-англійський самоучок“ в накладі десять тисяч примірників і проектує видання еспансько-українського самоучка.

Для доцільного ведення еміграційної акції товариство було весь час в постійному контакті з аналогічними установами а саме Польським і Жидівським Еміграційним Товариством. У Львові наше товариство входить в склад окремої ради, зложеної з представників чотирьох еміграційних товариств. Завданням цієї ради є узгоджувати акцію в цілі предкладання проектів Еміграційному Урядові. Ця рада є одночасно комітетом будови еміграційного дому у Львові. Справа будови еміграційного дому у Львові є на шляху до зреалізування. Вже є площа при вул. Доїздовій, крім цього Еміграційний Уряд рішив виасигнувати шістьдесять тисяч золотих на кошта будови. Буде вибудований двоповерховий будинок, з бетону й заліза. В цьому домі буде приміщення для 150—200 емігрантів, крім цього будуть кімнати для читалень, окремі кімнати для жінок і дітей.

Товариство Опіки над Українськими Емігрантами є членом Міжнародного Товариства Організації Товариств Опіки над Емігрантами з осідком в Женеві. Крім цього товариство знаходиться у взаєминах з німецьким еміграційним товариством і з часописом „Übersee“, котрий виходить у Відні. Товариство навязало контакт з українськими організаціями в Лотві, Туреччині, Югославії, Франції, Бразилії, Аргентині, Мексиці й Канаді. Найкраще наладнані взаємини і співпраця з Канадою, бо там існує братнє Товариство ім. св. Рафаїла, з котрим Товариство Опіки над У-

країнськими Емігрантами у Львові є в постійному контакті і відпоручник канадійського товариства проф. І. Боберський, який весною цього року відвідав рідний край, обміркував плян співпраці обох товариств разом з представниками нашого товариства.

Президія товариства інтервеніювала кілька разів в Еміграційному Уряді в справах, звязаних з діяльністю товариства, в справі здержання еміграції до С. Павльо, в справі поширення рекрутації сезонних робітників до Німеччини на повіті Підкарпаття, діткнені повиню і інших. Інтервенції ці були успішні. Еміграцію до С. Павльо уряд справді здержав, як і прихильно віднісся до справи рекрутації сезонних робітників до Німеччини. Загалом, відношення Еміграційного Уряду, як центральної установи в Варшаві, так і її Експозитури у Львові до Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові було весь час ввічливе і повне признання.

Доказом цього промова директора Експозитури Еміграційного Уряду д-ра В. Вишинського, який забрав слово перший по рефераті д-ра В. Константиновича. Засовуючи еміграційну проблему зі становища держави, він представив зібраним ролю і значіння співпраці нашої суспільности і еміграційних товариств. Українське Товариство Опіки над Емігрантами, по його словам, вповні зрозуміло своє завдання, йому належиться признання і годиться побажати, щоби праця товариства й надалі так успішно розвивалася, як досі.

Промова д-ра Вишинського викликала серед присутних нагальне заінтересування та нескрите одобрення.

Дальший звіт про редакційно-видавничу діяльність зложив ред. І. Івашко і касовий ред. З. Пеленський, після чого, на внесення контрольної комісії уділено абсолюторію раді товариства.

В дискусії над звітами забирали голос: ред. Ф. Федорців, д-р А. Говикович, д-р Л. Ганкевич, сен. О. Кисілевська і секретар кружка в Тернополі п. Болюх.

Забрав ще раз слово директор Експозитури Еміграційного Уряду д-р В. Вишинський в справі будови еміграційного дому у Львові. Промовець представив зібраним всі дотеперішні заходи відносно засновання комітету будови, набуття площі та ввєднання фондів на саму будову. Перші заходи закінчені успіхом. Площа вже є приобіцяна в дуже відповідному місці, бо побіля залізничного двірця, є також згода уряду допомогти фінансовими засобами. Комітет будови цього дому придбав плян і він буде в короткому часі предложений урядові до затвердження.

Сенаторка Кисілевська порушила в дискусії переважну справу положення жінок і дітей, яких чоловіки й батьки покинули, емігруючи до Канади чи Зєдинєних Дєржав Америк. При тій нагоді зложила вона заяву, що вважати буде своїм обовязком боронити перед уря-

дом інтересів емігрантів і готова служити своєю помічю Товариству Опіки над Українськими Емігрантами.

З черги приступлено до вибору нових членів ради на місце вильосованих: дир. М. Заячківського, сен. В. Децикевича, о. крил. Томовича й ред. З. Пеленського. Всіх тих вибрано поновно членами ради. Заступниками членів ради вибрано: д-ра Л. Ганкевича і М. Галібея. Членами контрольної комісії: дир. О. Саєвича, радн. П. Береста і дир. М. Лазорка.

Наслідком вичерпання всіх точок дневного порядку о. Томович закрит збори, бажаючи товариству успіхів в дальшій праці.

КРАЇНИ ІМІГРАЦІЇ.

В поміркованих смугах земної кулі, придатних під сільсько-господарську культуру в наш час вже не існують незалюднені простори; є лише мало залюднені. Рідка залюдненість поняття релятивне, як і відповідаюче йому поняття екстенсивного хазайнування. Що для тубильців напр. вважається скрутою за даної їх чисельности і за уживання господарювання, те для опінії без порівняння густішого залюднення і інтенсивного господарювання, скажім німецько-чеського суспільства, буде люксовим забезпеченням, хоч і невміло використуваним. Під кутом зору цієї релятивности тільки й можна нам оцінювати імміграційну здібність країн, памятаючи, що внесення трудо і капітало-інтенсивности завжди збільшує імміграційні перспективи і що автохтони, із вповні зрозумілих егоїстичних мотивів, ті перспективи нині скрізь оцінюють в напрямку противнім імміграції.

Які ж країни в наш час є релятивно імміграційно — здібними?

По старій традиції шукач „обітованої“ землі насамперед згадає Зєдинєні Дєржави Америк,

але майже марно. Для східньо-європейців, в тім числі й для Польщі, а це значить, що й для українців, двері у Зєдинєні Дєржави майже замкнені. Та незначна квота, що припадає нині для іммігрантів до Зєдинєних Дєржав з Польщі, є для українця не тільки не щілина в дверях, але вушко голки. Зєдинєні Дєржави не бажають приміщати прихоськів більш, ніж те входить в їх розрахунки; для українців-хліборобів цю країну не доводиться причислювати до країн, куди можна нині виємігрувати.

Трохи ліпше стоїть справа з північною сусідкою Зєдинєних Дєржав з Канадою. Хоч і вона зазнала сільсько-господарської кризи в останнє десятиліття всеж туди легше потрапити чи як сільсько-господарським наймитом чи, маючи засоби, осісти на власне господарство, хоч і на землях, що потребують великого трудо і капіталовложення, а значить заможнього кольтоніста.

Більше імміграційно-здібних теренів маємо в Південній Америці: Аргєнтині та Бразилії. В Аргєнтині умови сільського господарювання дуже нагадують наші, чим і пояснюється, що напр. в провінції Місьонєс з'явилися і досі існують, заховуючи покищо навіть національний тип, численні оселі іммігрантів українців з Галичини, Буковини та Поділля. Після світової війни й Аргєнтина стала тугіше пропускати іммігрантів, але всеж пропускає і довго ще те робитиме, бо приплив населення до сільського господарства їй довго ще буде потрібний.

Бразилія стоїть приблизно в подібних, може трохи гірших головних кліматичних умовах, що до імміграційноздібности. У всякім разі вона досі охоче пропускала до себе іммігрантів. Досить сказати, що за 1926 р., напр. з Румунії виємігрувало до Бразилії 15.467 душ в тім числі 1.539 душ українців. Від 1928 року, по прикладу Зєдинєних Дєржав, і Бразилія побільшила вимоги до іммігрантів.

ОЛЕКДАР.

На чужину.

— Тату, чи не пора складувати річі? — запитав я батька, що стояв коло вікна і дивився на подвір'я та на синє небо над дахами нашого хутора.

Тато поволи звернувся до мене і сказав неохотно: „пора“. Неначе згук машини, в котрій щось рветься: „пор-р-ра... Машини задержується.

В хаті заметушилося, застукало, зачовгало. Валізки, які вчора Пилип привіз з Луцька, запаковувано всякою всячиною, замикано і перев'язувано поверху мотузками, щоби в дорозі не розлетілися.

— Тісно в'яжіть, тісно, щоби не було клопоту в дорозі — наказувала мати, а по її блідих лицях росили сльози, наче дороговісні перлини.

Цей виїзд був для неї великим болем.

Треба прашатися з ріднею, покидати рідний

край, їхати за море, де нема крихітки чогось... рідного, свого, дорогого. Треба їхати. Якби сини не були синами, якби тут було більше поля, то можна би лишитися. Не треба би рушатися з місця, щоби доживати віку, десь на преріях, серед дичини.

Не сумуйте, потішала Надя свою матір а сама ледви здержується від ридання, котре от-от вирветься із наболілих грудей. — „Не журіться, ви не одні самі. З вами їдуть діти, сини. Вони вам будуть помагати. Колиж вам там не добре буде, то ми вам поможемо. Ви лишаєте на місці мене. Ми все подамо руку до помічі“.

— Добрий вечір — озвався з порогу сусід, стукаючи чобітьми, щоби скинути болото і, оглядаючися по кімнаті, в котрій сиділо значне число свояків з посодовілими очима.

— Е, та тут ціла капеля. А деж то він, де наш Колумб, невжеж пхінькає в куточку?

Венесуела хоч і закликає чи навіть заманює імігрантів, але через вбивче для європейців підсоння, не може бути віднесена до країн, куди можливе виселення нашого народу.

Ми оглянули Америку і знаходимо в ній іміграційно-придатними Аргентину, Мексику та Канаду.

Австралія та Африка зовсім не популярні серед нашого народу під оглядом іміграції. Тим часом мусимо відзначити тут, що нині, коли майже закінчена трансавстралійська залізниця, відчинився підступ до центральних провінцій держави, рідко населених і дуже придатних під сільське господарство. З таких досить назвати тут провінцію „Північний терен Австралії“, хоч і провінції старішого заселення, як от „Новий Південний Валіс“, або „Вікторія“ могли би приймати на землю (а не в міста!) ще немало імігрантів.

Що ж до Африки то тут в подібних же умовах придатності до іміграції перебуває нині французька велика колонія Конго. Лишень в Австралії колоніст мав би діло зі степами, а в Конго головним чином з підлісними землями; підсоння для наших людей було би придатне.

Про Європу прийнято думати, як про частину земної кулі, що тільки висилає за свої межі емігрантів. Загалом це так справді є, але все ж нам відомі нині й виключення. Маємо на думці Францію. Як то не дивним здається, але вона в наш час приймає імігрантів на землі: італійців — на що вже стали французи поглядати скося! — еспанців, росіян також ріжнонаціональних реемігрантів зі Зєдинених Держав (з долярами!). Франція зараз є і довго ще буде іміграційно-здібною в тім числі й для українців, які одначе об тім ще не думали. Таким робом одне місце для еміграції є й в Західній Європі; переходимо до Східної.

В Східній Європі таким тереном є Передкавказзя — Ставропільщина та Терщина, почасти

Кубань. Терен цей є продовженням степів України. На нього протягом історії виходило українське хліборобське населення, складає нині там поважну кількість місцями компактні однонаціональні групи. Терське козаچه військо складається з виселенців головним чином з Полтавщини. Рідкість заселення Передкавказзя а екстензивне хазяйнування (переложена система та трьохпільля) дають запоруку можливості приміщення гол. чин. в існуючі вже селища ще значні кількості імігрантів-переселенців. Передкавказзя замикається зі Сходу Каспійським морем.

Про Кавказ і Закавказзя під кутом погляду іміграції говорити не доводиться. Теж і про Туркестан. В Закавказзя і Туркестан (Ферган та понад Сир-Дарію) царський уряд направляв поселенців з русифікаційними цілями, але вони не надавалися для ірігаційної господарки (водяного штучного поливу). В добу революції ті оселі або вирізували автохтони, або сильно пошарпані ще дужче втратили свою господарську роллю.

Понадволжа має рідке населення і відносний земельний простір власне через те, що при бідності ґрунтів воно терпить час від часу страшні засухи, неврожаї та голод. В процесі революції селянство виганяло звідти українських поселенців, а голод 1921 р. приніс і самому йому не тільки господарську руїну, але й голодну смерть поверх мільона душ; багацько його в той час також розбіглося. В якійсь лише обмеженій мірі Понадволжа можна би приймати за іміграційно-придатний край.

Переходячи до Зауралля його необхідно поділити, як то й досі робилося на: а) Сибір, б) Далекий Схід і в) Степовий киргизський край. Далекий Схід, — Амур та Усурійський край („Зелений Клин“) в останні два десятиліття коли й вбирав в себе переселенців, то робив їх по головному джерелу прожиття не хліборобами. В міру засе-

Та не почув відповіді. Міцні руки потягли його за полу і притягнули до стола, де в чарках вилискувалася чиста житиївка, видніла смачна перекуска і своїм запахом лоскотала ніздря гостей.

— Випий, Кириле, до переселенців на здоровля — сказав до нового гостя сусід, що сидів по його лівім боці і кліпав що хвилини віями, шоби здержати сльози, що ось-ось викотяться з очей.

— Хлопці, чого ви засумували? Налийте чарки. На щастя Тимошові, що їде в далеку дорогу.

— О так.

— Слава бодрости!

— Слава енергії!

— Слава батькові, що вивозить дітей з нужди, не дивлячися на свій поважний вік.

— Слава йому, слава!

Сонце піднялося. Блакитне небо запорошилося дрібними хмарками.

Подвіря було повне людей. Хата, двір і вулиця повні гамору зітхань і сліз.

— Чого це ви? Що вам? — відозвався батько. — Не лягаю я в домовину. Навпаки їду я в світ. Це не є втрата. Хочу стати міцніший, хочу ще розвинути свої сили там, де змога до цього. Хочу бачити порядки у інших.

Сидимо вже дома. Не рухаємося, нічого не бачимо нового. Не бачимо поступу англійців, американців. З книжок годі всего навчитися. Найкраще вчить само життя. Людина тільки по неволі їде між чужих людей. І ми теж мусимо їхати, але навчимося чогось.

Прощайте, ще зустрінемося. Мої сини їдуть в чужину, де можна своїми силами дійти до майна і до самостійности. Наша думка ширшає, ми їдемо зєднати для нас прихильність в тій

лення цього краю колонізація відтіснялася у все більше забатнені та заліснені деревом райони. Зрівняння в правах китайців, зроблене радянською владою, кладе кінець переселенським перспективам; більш того, як такий стан потребає далі, а Китай заспокоїться, можна сподіватися, що мирне захоплення Далекого Сходу китайцями і витиснення поселенців закінчиться й політичним прилученням Далекого Сходу до Китаю, тобто власне поверненням Далекого Сходу до своєї попередньої метрополії.

В Сибір, або вірніше в Західний Сибір, можливе проникнення переселенців, головним чином, в села зі старожильською людністю; нові ділянки будуть одводитися або на півночі, в суворій тайзі, або на півдні — в безводних степах; те й друге для наших людей не придатне.

В Степовім краю („Сірий Клин“) багацько осіло до останньої революції українських хліборобів. Де осадження відбулося без протесту киргизів, ті посілки продовжують існувати; в них можливе доприселення. З одводом нових участків примушені заходити в глухі безводні степи, куди марно б було направляти українського переселенця.

На цім кінчається огляд країн іміграції. До них таким чином нині релятивно відносимо: Аргентину, Мексику, Канаду, осередок Австралійського континенту. Французьке Конго, Францію, особливо південний захід її, Передкавказзя, Понадволжа, Західний Сибір та врешті, Степовий киргизський край (нині киргизька республіка).

Кількість поважна, але застерігаємося проти поспішних оптимістичних висновків. Ми оглянули лише оден з факторів іміграції і іміграційну здібність країн, — а їх багацько. Про справу в цілому можна судити на підставі врахування коли не всіх, так бодай головних чинників...

Проф. О. Мицюк.

державі, що має велике слово на світі. Менше плачмо, більше працюймо над собою“.

Десятки возів розтягнулися по широкій дорозі на двірці до Переспи. Коні потрясають гривами. На возах спокійно розмовляють чоловіки, а жінки говорять живо, наче клярнети в оркестрі.

Приїхали на двірць. Небо капнуло слізми.

— О, і небо плаче за вами — обізвався хтось з товариства.

— Пращались, цілувались, плакали.

— Покидаєте нас. Бачимо вас в останнє.

— Не забувайте нас. Пишіть.

— На бік — крикнув сторож безпеки. Залізний потяг віхав із стуком на двірць.

Кличу до тягилітнього синка могого брата, що плакав за нами: „Не плач Власю, пришлю тобі в листі цукорка і літак, що літає“.

— Звідки? — запитав цікаво і перестав плакати.

Кінець еміграційного сезону до Канади.

До дня 1. серпня ц. р. мають відїхати до Канади з європейських пристаней останні транспортні рільних робітників, служниць та рільничих родин, яких звербували у середущій і східній Європі канадські залізничні компанії, або для яких вислали з Канади за посередництвом цих залізничних компаній дальші свояки або роботодавці поіменні візвання т. зв. „nomination“ або афідавіти.

Можна уважати, що цьогорічний канадський еміграційний сезон вже закінчився, бо після 1. серпня будуть могли виїхати до Канади за поіменними візваннями тільки найблизча родина канадських фермерів, а саме: жінки, діти, родичі, брати і сестри, а емігрантів цієї категорії є дуже мало.

Точного числа емігрантів, що в цьому сезоні виїхали з Польщі, тепер ще не можна подати, але приблизно є воно таке саме, як в минулому році ц. є около 20.000, в цьому около 12.000 українців. З Румунії і Чехословаччини виїхало в цьому сезоні около 5.000 українців до Канади.

Цьогорічна практика і досвід з попередніх літ вказують, що еміграційна техніка до Канади чим раз уліпшується, однак має ще багато недостатків, які з часом належало би усунути. Передовсім канадські влади мають досить доказів на це, що українців з Польщі, Румунії і Чехословаччини не можна далі уважати за „non preferred“ це є менше бажаних як, наприклад, шведів, німців, або фінляндців. Досвід показав, що українські фермери і рільні робітники є першокласними піонерами і фермерами і є здібні виконувати такі праці, яких не могли би зробити навіть родовиті канадійці. Українські емігранти в Канаді скоро акліматизуються і натуралізуються, та вже перед виїздом з краю виучуються англійської мови, чого

— З Канади.

На ці слова хлопець знову заплакав:

— Мамо, я хочу до дому.

Ми вже у залізничному вагоні. Льокомотива вигукнула і потягнула хвіст возів на захід.

Наша переділка, в котрій сиділо п'ять осіб, заповнилася думками, повними жалю. Здавалося нам, що з нами ще є хтось шестий, сьомий, шіснайцятий. Оркестра споминів дзвеніла в наших ушах, а до її жалібної мелодії клекотіли колеса залізного потягу: за море — за море — за море...

Волинські дуби дивилися на нас і на потяг, якими ми відїздили в чужину. Сонце сховалося за пірвані хмари. Дош. Соняшні слізи пливуть по шибках вікон. Мама в куточку плаче.

А ми виїжджаємо за пороги старого краю у новий край, на нове поле повне надій.

доказом є масова продаж українсько-англійського самоучка, виданого Товариством Опіки над Українськими Емігрантами.

Одночасно зі зрівнянням українських емігрантів з категорією емігрантів Західної Європи, належало би скасувати т. зв. „allotment-и“ і по-іменні візвання та дозволити на вїзд до Канади всім бажаючим туди виїхати українським рільникам і рільничим родинам. Кількалітний досвід показав, що при свободній еміграції до Канади число українських емігрантів незначно піднеслося би в порівнянні з дотеперішню обмеженою еміграцією. Причиною є висока ціна корабельних карт і видатків, звязаних з виїздом. Недостача в краю готівки і кредитів спричинює, що канадйські залізничні компанії не могли навіть виповнити цього числа рільничих родин, на яке зголосили запотребування в Еміграційному Уряді.

Другим важним недомаганням еміграційної техніки є повоєнна інституція кварантани, яка спричинює, що подорож емігранта, наприклад, зі Львова до Антверпії, Севтгемптону або Ліверпулю триває 15 до 16 днів, що є получене з великими невигодами і коштами для емігрантів. Кварантанна у Польщі є цілком непотрібним повоєнним баястом, бо урядова статистика за останні роки виказує, що в Польщі нема більше епідемічних недуг, як в Зєдинених Державах Америки, або в Канаді. Зрештою канадйські влади мають в Гданську свою санітарну службу і стаціонований там канадйський лікар за час своєї практики не мав нагоди ствердити ні одного випадку епідемічного занедужання.

В цілі скасування на будуче цих двох недомагань еміграційної техніки мусять українські товариства опіки над емігрантами в Польщі і Канаді поробити відповідні заходи перед канадйськими і польськими еміграційними властями.

Третім важним недомаганням еміграційної організації є еміграційна лихва. Про цю справу були вже нераз згадки в „Українському Емігранті“ і „Kwartalnik-y“ Варшавського Наукового Еміграційного Інституту, одначе справа оснування еміграційного банку за останній рік не посунулася далі поза проекти. Та нема найменшого сумніву, що фінансові круги, заінтересованих в еміграції до Канади підприємств: кольонізаційних, транспортних і банкових зробили би добрий інтерес для себе на оснування еміграційного банку, як також помогли би емігрантам, а одночасно усунули би язву еміграційної лихви.

Попри ці найважливіші недомагання еміграційної техніки є ще ціла низка менших недогідностей як, наприклад, недостача еміграційного дому у Львові, дорожнеча т. зв. еміграційних пашпортів, недостача суспільної санітарної служби для емігрантів і звязані з цим практики деяких лікарів корабельних товариств, надто ригористичне кваліфікування, чи даний емігрант є дійсно „bona fide“ рільником і т. п. Ці всі недомагання і недогідности треба буде усунути вже в другому сезоні.

При кінці цього короткого огляду помічень лежить зауважити, що українське громадянство в Канаді не встигло ще належно зорієнтуватися під оглядом ваги української повоєнної еміграції до Канади і створити там відповідні іміграційні гуманітарні і бізнесові організації. Особисті амбіції, уляглість супроти конкуруючих канадйських кольонізаційних і транспортних підприємств і погоня за дрібничковими вигодами і зисками у людей, які висунулися на чоло іміграційної стихії є причиною відсутности новочасної української іміграційної організації в Канаді. Наслідком того терплять інтереси нових українських емігрантів, а також в дальшій консеквенції ціла еміграційна справа до Канади. Дуже було би бажаним, щоби канадйські українці в інтересі української еміграції і в своєму власному інтересі закинули дрібничкові міжусобиці і спори, а замість цього приступили до створення доцільної новочасної іміграційної організації, приміненої до місцевих відносин.

Справа заграничних посилок.

Міністерство Заграничних Справ видало обіжник, в якому остерігає емігрантів перед надсиланням або привоженням до краю нових річей і монопольних предметів, а саме тютюну і тютюнових виробів. Міністерство комунікує, що заходять дуже часті випадки, що емігранти і сезонні робітники присилають нові, а навіть люксові річи. Повертаючи зі заграниці (Франції і Німеччини) сезонні робітники також привозять зі собою і це не тільки для себе, але й для свояків та знайомих нові річи і предмети державного монополю. Ці річи в ніякому випадку не можуть бути звільнені від мита і внутрішніх оплат, які є дуже високі. З цієї причини повстає серед робітничих верств неузасаднене огірчення.

В цілі оминення заплати високого мита, яке нераз є вище від ціни дарунку, радиться, щоби емігранти не посилали ні не привозили зі собою нових річей, але радше щоби прислали відповідну суму в готівці, що уможливить адресатові набуття в краю потрібних йому предметів. Небажаним є також наплив до краю старих річей, бо це руйнує в краю дрібний промисл, передовсім кравецький і шевський.

Регуляція еміграції до Німеччини.

„Бюлетень“ Еміграційного Уряду доносить, що дня 8. і 9. червня відбулася в польському посольстві в Берліні конференція між польськими представниками і делегатами Німецької Робітничої Централі в справах рекрутації, посередництва і контрахтування, а також переїзду сезонних рільних робітників з Польщі до Німеччини. Принято постанови в справі зголошування Німецькою Робітничою Централєю запотребування на рільних

сезонових робітників і усталено чисельне відношення жінок до числа виїздяючих до Німеччини мужчин. Німецька Робітнича Централь згодилася утруднювати німецьким роботодавцям порозуміватися безпосередньо з робітниками в справі ангажування їх до праці, як також в напрямі винайдення способів, які мають на меті запобігти неправоному вербуванню. Конференція рішила обмежити спровадження поіменно візваних робітників, а за це полишити більшу свободу вибору з поміж кандидатів представлених через Уряди Посередництва Праці в Польщі. Вирішено також спосіб поступовання у випадках узасаднених скарг робітників на недодержання умов контракту зі сторони роботодавців. Далі усталено обов'язок Німецької Робітничої Централі давати емігрантам харчі в часі дороги від границі до місця праці.

КАНАДА.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЛІКАР У ВАРШАВІ.

В останньому еміграційному сезоні заходили випадки, що лікарі корабельних товариств не цілком основно оглянули емігрантів і дали оречення здібности їх до виїзду до Канади. Стаціонаваний в Гданську канадійський лікар не видав в цих випадках свого дозволу на виїзд і ті емігранти, а в тому числі цілі рільничі родини, мусіли вертати з Гданська. Щоби на будуче охоронити емігрантів від значних втрат, не вигід і розчарування, канадійський лікар з Гданська приїде до Варшави і в днях 23—25 липня ц. р. буде оглядати і видавати оречення для цих емігрантів, яких стан здоров'я є сумнівний. Корабельні товариства завізували вже таких сумнівних емігрантів до лікарських оглядин у Варшаві. **Кошта подорожі до Варшави мають покрити самі майбутні емігранти.**

Радимо цим емігрантам поїхати до цих лікарських оглядин до Варшави і примінитися до оречення канадійського лікаря.

ЛИСТОВНЕ ПОТВЕРДЖЕННЯ ПОІМЕННИХ ВІЗВАНЬ.

Канадійські влади зарядили, щоби їх візовий офіцер в Гданську видавав візи на виїзд до Канади тільки цим емігрантам, яких визвали поіменно їх свояки з Канади. Коли ці емігранти викажуться перед офіцером в Гданську, що мають листи від цих свояків з Канади і в листах цих зазначений буде цей сам степень посвоячення, що є на поіменному візванню („номінаціон“, або афідавіт), тоді не будуть мати ніяких перепон.

ПРИПИНЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙ.

З днем 3. липня ц. р. припинили Державні Уряди Посередництва Праці кваліфікування поіменних візвань т. зв. афідавітів, виставлених для емігрантів через чужих працьодавців або дальших свояків. Кваліфікувати будуть ці Уряди тільки поіменно візваних: братів, сестер, родичів і дітей канадійських фермерів.

АРГЕНТИНА.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ.

Роботодавці є обов'язані забезпечувати робітників від нещасних випадків при праці. Фабричний робітник, який дізнав нещасливого випадку, має одержувати від роботодавця половину денного зарібку. На випадок частинної або цілковитої нездібности до праці, робітники не одержують ренти, але відповідне одноразове відшкодування. Рільні робітники не мають права домагатися від роботодавця відшкодування за наслідки нещасного випадку при праці.

Втрати в засівах в Польщі.

По обчисленням Польського Головного Статистичного Уряду знищення озимих засівів під час зими 1927—28 р. представляється ось як: Пшениця потерпіла менше як жито, найбільше потерпів ріпак, який в деяких воевідствах вигинув майже зовсім. Процентом в відношенні до засіяної осінню 1927 р. площі виносить знищення для озимої пшениці 9.1 проц., для озимого жита 11.1 проц., ячменю 8 проц. Найбільше знищення пшениці усталено в воевідствах: тернопільському, львівському, станиславівському і волинському. Жита потерпіли найбільше в воевідствах: львівському, станиславівському, тернопільському, волинському, люблінському, келецькому, варшавському і познанському. Найбільші втрати в ячменю понесли воевідства: львівське, келецьке, познанське і поморське.

На загальний збір сьогорічного збіжжя представляється кепсько, а жнива будуть опізнені о яких три тижні. Також перші сінокоси щойно розпочинаються, а збір сін є марний.

З діяльності Т. О. Н. У. Е.

Діяльність інформаційного бюро у Львові за місяць червень.

Зголосилося 281 осіб. Удільно інформацій та порад в справі таких країв і в такій скількості:

Канади	184
Зєдинених Держав Америки	16
Аргентини	17
Бразилії	6
Парагваю	1
Франції	27
Німеччини	22
Бельгії	5
Данії	1
Радянської України	2

Конститууюче засідання Ради.

Дня 6. липня ц. р. відбулося конститууюче засідання нової ради Товариства Опіки над Українськими Емігрантами. Вибрано: президентом дир. М. Заячківського, І. віцепрезидентом о. крил. То-

мовича, П. віцепрезидентом сен. В. Децикевича, секретарем д-ра В. Константиновича.

На засіданні порушено і ухвалено покликати до життя при товаристві такі секції: освітню, організаційну, правничу і економічну. Крім цього президент дир. М. Заячківський представив раді до-теперішню акцію в справі будови еміграційного дому у Львові, після чого рада уповажнила президенту товариства увійти в склад кооперативи, що має перевести будову згаданого дому.

Зі світового збіжевого ринку.

Як доносять телеграми з останніх днів, панує на збіжжєвих біржах сильна звижкова тенденція. На англійських збіжжєвих ринках є сильний попит за збіжжєм і купці роблять великі закупи і замовлення мимо цього, що з Аргентини довозять кораблі великі маси збіжжя, а канадський збіжжєвий пуль удержує далі свою велику подаж. Ціни збіжжя з кожним днем зростають. Причиною цього є злі відомості про жнива в Зєдинених Державах Америки і скарги на неурожай зі середущої і східної Європи.

Шікаго 22. червня. На біржі нотовано: пшениця на липень $1.38\frac{3}{8}$ долярів за бушль, на вересень $1.40\frac{3}{4}$, на грудень $1.43\frac{3}{8}$. Тенденція сильна. Жито: на липень $1.21\frac{1}{2}$; на грудень $1.18\frac{3}{8}$. Овес на липень $0.53\frac{1}{2}$, на вересень $0.45\frac{3}{8}$. Кукуруза: на липень $0.98\frac{3}{4}$, на вересень $0.95\frac{7}{8}$.

Вінніпег 22. червня. Пшениця на липень $1.38\frac{3}{8}$, на грудень $1.37\frac{1}{2}$. Тенденція хитка.

Буенос Айрес 22. грудня Пшениця на липень 11.35 пезів, на вересень 11.73, Тенденція сильна. Кукуруза: на липень 7.99, на вересень 7.80. Тенденція спокійна.

Львів. 23. червня: Успособлення слабе. Пшениця 54—50 зол. Жито 45.50, овес 45.25, ячмінь 41—42, румунська кукуруза 41.75—42.25.

ХРОНІКА.

Країни іміграції. Під цим наголовком містимо в цьому числі статтю професора Української Господарської Академії в Подєбрадах О. Мицюка. Проф. О. Мицюк від ряду літ займається еміграційним питанням і ще перед війною містив праці на теми української еміграції в українських і російських журналах. Для кращого ознайомлення з еміграційною проблемою відвідав українських переселенців в Азії.

З преси. Львівський журнал „Світ“ містить статтю д-ра В. Кисілевського про українського посла до канадійського домініяльного парламенту в Оттаві М. Лучковича. М. Лучкович, син емігранта-лемка, сьогодні велика повага в парламентарних кругах Канади.

Корабельна катастрофа. Часописи принесли страшну вістку про потонення пасажирського пароплаву „Ангамос“ недалеко берегів Чіле в Південній Америці. На кораблі находилося 300 пасажирів, з чого вираховано лише 8 осіб. Причиною катастрофи велика буря, котра загнала пароплав на скелі.

Переселення в СРСР. В тому році стверджено на території СРСР. великий зріст переселення. Від 1. жовтня 1927 до 1. травня 1928 р. переїхало на Поволжа, Сибір і Далекий Схід 101.264 осіб, коли в минулому році переїхало лише 80.000 осіб.

Зїзд ескімосів. В перших днях червня на острові св. Лаврентія, що лежить у віддалі сорок миль на схід від Аляски в заливі Берінга, відбувся зїзд ескімосів з Аляски і Сибіру. Ескімоси з Сибіру прибули на зїзд в лодках з веслами а з Аляски моторовими лодками. Над чим вони радили, невідомо. В часі зїзду ескімоси уладили своєрідні спортові змагання, забави й танці. Давніше такі зїзди відбувалися що року. Останніми роками їх заборонено і щойно цього року цю заборону скасовано.

БІБЛІОГРАФІЯ.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ. Між рідними в Південній Америці. Передмова Антона Крушельницького. Видруковано в 1923 р. у Відні в друкарні Христофа Райсера Синів. Видавництво „Чайка“, Київ—Відень—Львів. До набуття в книгарні ім. Т. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10.

Формат книжки проф. П. Карманського є велика вісімка, сторін 210 і 16 світляних картин. Зміст книжки: На морі, Під бразилійським небом, В лісах Парани і Санта Катаріна, На „кампах“ Аргентини, До Бразилії, Бразилія в минулому і сучасному, Загальні замітки про українських поселенців у Бразилії.

Проф. П. Карманський написав цю книжку в формі дневних записок зі своєї подорожі до Бразилії і Аргентини, яку відбув він в 1922. р. Про саму ціль подорожі пише проф. П. Карманський тільки доривочно, кільканайцяти вершами в тексті. За це в книжці цій є поетичні описи з подорожі по лісах і степах Бразилії і Аргентини, історія і побутові картини, ілюстровані гарними світляними знімками, майже всіх українських осель в Парані і Місіонес, мрії про організацію української еміграції в Південній Америці і т. і.

З правдивою приємністю читаємо цю книжку проф. П. Карманського і вона є одною з найкращих публікацій нашої еміграційної літератури. Бажаним було би, щоби кожний емігрант, який задумує виїхати до Південної Америки, прочитав перед відїздом книжку проф. П. Карманського „Між рідними в Південній Америці.“

I. I.

З М І С Т: Загальні Збори. — Країни іміграції — проф. О. Мицюк. — Кінець сезону до Канади. — Справа заграничних посилок. — Регуляція еміграції до Німеччини. — Канада: Канад. лікар у Варшаві; Листовне потвердження поїменних візвань; Припинення кваліфікацій. — Аргентина: Обезпечення від нещасливих випадків. — Втрати в засівах Польщі. — З діяльності Т. О. Н. У. Е. — Зі світового збіжжєвого ринку. — Хроніка. — Бібліографія. — На чужину. (Фейлетон.)

Видає Т-во Опіки над Українськими Емігрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський. З друкарні Видавничої Спідки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.